

Coalitieakkoord 2014 - 2018

SAMEN KRACHTIG!

INHOUD

1. INLEIDING EN LEESWIJZER

2. VISIE

De kracht van Súdwest-Fryslân

De kracht van omgevingsbewust werken

De kracht van samen ontwikkelen en samen bezuinigen

De kracht van samen besturen en samen organiseren

3. AMBITIES 2014 - 2018

Vitale Clusters

Sociaal Vitaal

Economisch Vitaal

Financieel Vitaal

4. SAMEN

Samen met onze inwoners

Samenwerken en positioneren

Samen communiceren en cultuur veranderen

Samen huisvesten

Samen vernieuwen

BIJLAGEN

- Portefeuilleverdeling
- Overzicht Clusters

1. INLEIDING EN LEESWIJZER

Na de verkiezingen op 19 maart 2014 en de daaropvolgende informatiefase zijn CDA, PvdA, FNP en D66 de onderhandelingen gestart met als doel de nieuwe coalitie te vormen voor de tweede bestuursperiode van Súdwest-Fryslân. Hierbij bieden wij u het resultaat aan van een intensief onderhandelingsproces: het Coalitieakkoord 2014 - 2018 'Samen Krachtig!'. We benadrukken hierbij dat we dit Coalitieakkoord als akkoord op hoofdlijnen zien. Een akkoord op hoofdlijnen biedt meer ruimte aan een duaal bestuur en biedt de fracties in de raad meer politieke ruimte om als raad de kaders te bepalen. We nodigen de raad en onze inwoners, maatschappelijke instellingen en ondernemers dan ook expliciet uit om verder met ons mee te denken over de toekomst. Niet alles wordt dan ook benoemd in dit akkoord. Die niet-genoemde zaken willen we graag verder met de raad uitwerken.

Het Coalitieakkoord is als volgt opgebouwd. In deel 2 beschrijven we onze algemene visie. Deze visie vormt het vertrekpunt voor de ambities die we in deel 3 benoemen. De wijze waarop we samen met de raad, onze inwoners en andere partners verder willen ontwikkelen wordt beschreven in deel 4.

De onderhandelaars namens de fracties van CDA, PvdA, FNP en D66

CDA Hans Hettinga

PvdA Johan Feenstra

FNP Corrie Bergstra-Veldhuis

D66 Riejanne Bouma

2. VISIE

Veranderingen lijken bijna de enige constante te zijn in de wereld waarin we leven. Veranderingen die ook van invloed zijn op de inwoners van Súdwest-Fryslân. Inwoners die meer dan voorheen participeren in de samenleving waarin ze wonen, werken en zorgen. Inwoners die zelf invulling en kleur willen geven aan belangrijke thema's in hun omgeving. De gemeente is dan ook niet langer vanzelfsprekend de bedenker van oplossingen maar participeert actief in vele netwerken. Deze netwerkssamenleving vraagt een andere rol- en taakopvatting van ons. We nemen als gemeente niet meer per definitie het initiatief, maar zijn partner en faciliteren en verbinden waar dat nodig en mogelijk is. Steeds meer zullen ontwikkelingen vanuit co-creatie plaatsvinden: het samen met de samenleving benutten van de kracht van de samenleving, benutten van de kracht van het gebied en benutten van de kracht van de kernen. Geen pasklare voorgestelde oplossingen vanuit de gemeente, maar samen op zoek gaan naar oplossingen: "Samen Krachtig"!

Vanuit deze filosofie brengen we onze visie in beeld. We doen dat langs de volgende vier lijnen:

DE KRACHT VAN SUDWEST-FRYSLAN
DE KRACHT VAN OMGEVINGSBEWUST WERKEN
DE KRACHT VAN SAMEN ONTWIKKELEN EN SAMEN BEZUINIGEN
DE KRACHT VAN SAMEN BESTUREN EN SAMEN ORGANISEREN

DE KRACHT VAN SUDWEST-FRYSLAN

Súdwest-Fryslân is een bijzondere gemeente. De unieke aantrekkingskracht van Súdwest-Fryslân wordt gevormd door de verscheidenheid en de verbinding tussen steden en dorpen, het groene landschap en het water. Súdwest-Fryslân geeft ruimte aan inwoners, ondernemers en bezoekers. In een gebied waar het goed leven en genieten is. Waar zij ruimte hebben om zich te ontplooiën en de verscheidenheid van Súdwest-Fryslân te koesteren en samen verder vorm te geven.

Naast het unieke karakter van Súdwest-Fryslân als gebied spreken we ook van een gemeente met bestuurskracht: een gemeente met het strategische vermogen om grote uitdagingen en ontwikkelingen zelfstandig op te pakken en de kracht om gestelde doelen te bereiken voor haar inwoners. Hierbij staat voor ons duurzaamheid aan de basis van alles wat we doen.

De komende bestuursperiode staan de transities en transformatie in het **sociale domein** hoog op de politieke agenda. Met de vanuit het Rijk ingezette transitie op het gebied van Werk, Jeugd en Zorg is de gemeente vanaf 2015 verantwoordelijk voor vrijwel de gehele maatschappelijke ondersteuning aan jongeren, volwassenen en ouderen. Wij grijpen deze transitie niet alleen aan om tot een versterking van de sociale infrastructuur te komen maar ook om een bredere vernieuwingsbeweging in gang te zetten. De reeds ingezette koers om gebiedsgericht te werken biedt de kans om het sociale perspectief in nauwe samenhang met het gewenste ruimtelijk-economische perspectief te brengen. Binnen die **sociaal-ruimtelijk-economische verbinding** en door het vormen van **strategische agenda's** zien we ook kansen om met meervoudige betrokkenheid en samenhang een gezond arbeidsklimaat te creëren en daarmee de **werkgelegenheid** een belangrijke impuls te geven.

DE KRACHT VAN OMGEVINGSBEWUST WERKEN

Vanuit onze visie zien we grote kansen in een meer **clustergerichte** benadering. Een benadering waarvoor de basis werd gelegd in de Ontwikkelvisie¹. Ons streven is gebiedsgericht en omgevingsbewust te werken; maatwerk leveren waarbij de samenleving steeds meer een rol krijgt in de sturing en uitvoering. Vanuit deze meer omgevingsbewuste benadering willen we komen tot **clusteragenda's** waarmee we de sociale cohesie willen versterken en de veerkracht van de samenleving beter benutten. Hiermee willen we beter aansluiten bij maatschappelijke initiatieven en opgaven. De gemeente is immers niet de enige die invloed uitoefent op het reilen en zeilen in de samenleving. We realiseren ons dat een dergelijke aanpak een geheel andere manier van denken en werken vraagt van bestuur, organisatie en samenleving. We zien echter ook de noodzaak en behoefte om de bestaande krachten te bundelen om zo per cluster tot een **toekomstbestendig voorzieningenniveau** te komen en te zorgen voor een betere allocatie van de middelen. De clustergerichte benadering is een belangrijk kader voor het kernenbeleid. In de eerste bestuursperiode van Súdwest-Fryslân werd het **kernenbeleid** succesvol opgezet. Dit heeft onder meer geleid tot een aantal relevante netwerken. Deze netwerken - met daarbinnen zichtbaar de kracht van onze kernen - moeten in de tweede bestuursperiode worden verdiept en worden benut om zo in integraliteit te komen tot de clusteragenda's .

DE KRACHT VAN SAMEN ONTWIKKELEN EN SAMEN BEZUINIGEN

Er liggen de komende jaren nog forse financiële opgaven voor Súdwest-Fryslân. We willen echter blijven ontwikkelen en in **dialog met de samenleving** komen tot een goede balans tussen ontwikkelen en bezuinigen. Samen passende oplossingen vinden waarbij het eerder genoemde toekomstbestendige voorzieningenniveau een centraal vertrekpunt vormt. We willen die dialoog starten in een kritisch maar ambitieus gewogen **ontwikkelperspectief** dat in de basis zowel sociaal als **financieel solide** is.

Met het uitstippelen van een gedegen route naar bezuinigingsoplossingen waarbij onze inwoners een centrale rol krijgen zien we dan ook een kans om samen met de inwoners niet alleen te bezuinigen maar vooral ook te ontwikkelen. We nemen met een dergelijke aanpak verantwoordelijkheid om samen met onze inwoners keuzes maken voor de toekomst.

DE KRACHT VAN SAMEN BESTUREN EN SAMEN ORGANISEREN

De veranderende rol van de overheid vraagt van raad, college en organisatie het loslaten van oude patronen. Samen met de raad en de organisatie willen we een **veranderingsdynamiek** creëren waarbij we investeren in de toekomst en kritisch zijn op onze kwaliteit. We zien hier een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente, organisatie en onze inwoners. Samen leren en de **lokale democratie** versterken. Ook het gebied van de dienstverlening willen we aansluiten bij de nieuwe maatschappelijke realiteit en moeten we investeren in vernieuwende werkwijzen. We willen als gemeente wel leiding nemen in ontwikkelingen maar niet zonder ons bewust te zijn van het feit of de samenleving wel hetzelfde doel voor ogen heeft. Het geeft ons de energie om samen te gaan besturen, om samen te gaan organiseren.

---

¹ Ontwikkelvisie 2012 – 2022 “Goed leven, ontplooiën en genieten”

3. AMBITIES 2014 - 2018

Vanuit onze visie en filosofie formuleren we de volgende thema's:

VITALE CLUSTERS
SOCIAAL VITAAL
ECONOMISCH VITAAL
FINANCIEEL VITAAL

Vitale Clusters

De ontwikkelingen in de samenleving vragen om een manier van werken die de afgelopen periode werd gekarakteriseerd als de gebiedsgerichte aanpak. Het is een manier van werken waarbij de maatschappelijke opgaven leidend zijn en het verkokerd denken wordt doorbroken. Er zijn geen standaardoplossingen, er wordt maatwerk geleverd. De aanpak maakt het mogelijk om met de samenleving intensief in gesprek te gaan over de samenhang van voorzieningen in relatie tot de omgeving. Wat is het juiste niveau om voorzieningen te organiseren voor bijvoorbeeld onderwijs, sport, cultuur en welzijn?

CLUSTERAGENDA'S

We zetten de komende bestuursperiode in op een versnelde aanpak van de clusteragenda's in Súdwest-Fryslân. In deze bestuursperiode hebben we voor alle clusters en daarmee voor de hele gemeente een passend en toekomstbestendig voorzieningenniveau in beeld². De sociale index en de sociale kaart die in het kader van de transities worden gemaakt geven daarvoor belangrijke informatie. Uitgangspunt van de clusteragenda is dat we met de samenleving in gesprek gaan om gezamenlijk dat gewenste toekomstbestendige voorzieningenniveau in beeld te brengen. We willen samen met de kernen agenda's opstellen waarbij op grond van kengetallen, trends en analyses per cluster in beeld wordt gebracht wat de kracht is van het cluster en waar de uitdagingen en mogelijkheden liggen. De al opgestelde dorps- en wijkvisies zullen een belangrijke basis vormen voor nieuwe clusteragenda's. Naast de dorps- en wijkbelangen zullen ook diverse andere belangenvertegenwoordigers zoals cliëntenorganisaties, zorginstellingen en corporaties meedenken en meepraten. Binnen de aanpak om te komen tot de Clusteragenda's zullen de diverse voorzieningen aan de orde komen. Het gaat dan onder andere om de dorpshuizen, Multifunctionele Centra, wijkgebouwen, scholen, bibliotheken, zwembaden en sportaccommodaties. Er zal echter niet alleen over fysieke voorzieningen worden gesproken. Ook de wijze waarop we taken uitvoeren zullen onderwerp van gesprek zijn. We durven de uitdaging aan te gaan om taken los te laten. De exacte aanpak zal nog een verdere verdieping vragen en een de orde komen in een startnotitie die in september 2014 aan de raad zal worden voorgelegd. Daarbij zal ook nadrukkelijk worden ingegaan op de kaders en uitgangspunten.

² Zie bijlage met een overzicht van de Clusters.

KERNENBELEID

Het kernenbeleid is in de eerste bestuursperiode succesvol opgezet en krijgt in de komende bestuursperiode een vervolg. Daarbij willen we extra investeren in een verdere verdieping van het kernenbeleid in Bolsward en Sneek³. We zien het kernenbeleid in de tweede bestuursperiode in belangrijke mate faciliterend aan de uitwerking van de clustergerichte aanpak. De in de eerste bestuursperiode opgebouwde netwerken moeten worden gebruikt om de maatschappelijke betrokkenheid binnen de clusters te vergroten. De gebiedsgerichte kennis van de coördinatoren wordt ingebracht in de te vormen agenda's en in de gebiedsteams. Een meer geïntegreerd kernenbeleid moet de sociale cohesie stimuleren en de leefbaarheid vergroten. Waar mogelijk zien we ook kansen om budgetten te combineren.

Vitale Clusters - ambities samengevat

- Voor alle clusters is vóór 2018 een agenda opgesteld.
- Kernbeleid is geïntegreerd in de clusteragenda's en in de gebiedsteams.
- In september 2014 wordt een Startnotitie Clusteraanpak/Clusteragenda's aan de raad voorgelegd.⁴

---

³ Evaluatie Kernbeleid – behandeld door de gemeenteraad d.d. 6 maart 2014.

⁴ In de Startnotitie zal ook de samenhang met de planning van het traject “In Dialoog ontwikkelen en bezuinigen” worden geschetst.

Sociaal Vitaal

De verschuiving van taken van het Rijk naar gemeenten op het gebied van Werk, Jeugd en Zorg, van formele zorg naar informele zorg, van instanties naar netwerken, vragen van ons een andere en nieuwe koers. Meer eigen verantwoordelijkheid, meer eigen kracht en beter maatwerk. Maar ook kostenbesparingen waar dat mogelijk is. Met de inzet van preventieve maatregelen en mogelijkheden willen we de gezondheid en vitaliteit van onze inwoners stimuleren en vergroten. Met partners uit het veld willen we op zoek naar innovatieve mogelijkheden om preventieve maatregelen te creëren. Belangrijk uitgangspunt is dat de mens centraal staat: de menselijke maat is de norm en we zijn en blijven sociaal.

VEERKRACHT IN HET SOCIALE DOMEIN

De nieuwe taken binnen het sociale domein vormen een stevige uitdaging, maar bieden ook kansen voor verbetering. Die kansen willen we aangrijpen om vernieuwing te realiseren samen met onze inwoners, cliëntenraden en maatschappelijk middenveld (onder het motto 'Meiinoar'). Door het bestaande systeem met veel verschillende instanties te veranderen, slim samen te werken en ondersteuning dicht bij de inwoners te regelen, willen we meer doen met minder geld en minder bureaucratie.

Het Koersdocument 'Veerkracht in het sociaal domein' (januari 2014) vormt de basis voor die vernieuwing. Speerpunten Koersdocument zie kader. De kracht binnen onze samenleving is groot. Zo is er een grote bereidwilligheid voor vrijwilligerswerk en mantelzorg. Die kracht zullen we aanspreken. Hierbij kijken we eerst naar wat mensen zelf, of met hun sociale netwerk, kunnen organiseren. Op die manier blijft de zorg voor mensen die dat echt nodig hebben, en niet zelf kunnen regelen, beschikbaar.

Ook willen we op zoek naar manieren om de aanwezige kracht te versterken en willen we vrijwilligers en mantelzorgers beter ondersteunen. Vrijwilligerswerk mag echter niet leiden tot verdringing van betaalde arbeidsplaatsen. De basis voor de nieuwe werkwijze zijn de gebiedsteams. We willen ambitieus en gedegen inzetten op het gebiedsgericht werken voor alle inwoners van 0 tot 100+ jaar. Inwoners kunnen straks in hun eigen buurt bij de gebiedsteams terecht met vragen over opvoeden, gezondheid, zorg, wonen, werken en inkomen. De professionals van de teams kunnen informatie en advies geven, signaleren, kortdurende ondersteuning bieden en inwoners naar voorliggende voorzieningen of ondersteuning toeleiden.

In 2014 zullen veel zaken moeten worden ingeregeld: de gebiedsteams, de sturing en financiering, de inkoop, de ICT ontsluiting enzovoorts. De jaren 2015 en 2016 zullen in het teken staan van de implementatie van de nieuwe processen en de implementatie en doorontwikkeling van de gebiedsteams. De borging van de transformatie (de vernieuwing) zal vanaf 2017 zijn beslag kunnen krijgen.

We voorzien een transformatie die veel flexibiliteit en lef zal vragen. De transformatie vraagt een culturomslag van bestuur, organisatie en inwoners. Goede communicatie is in dit hele proces een belangrijke succesfactor.

Speerpunten Veerkracht

- *Stimuleren eigen kracht en versterken van de basis.*
- *Gebiedsgericht werken en toeleiding naar ondersteuning.*
- *Vernieuwing van het ondersteuningsaanbod.*

VOORLIGGENDE VELD

Vrijwilligers, bijvoorbeeld bij religieuze organisaties, en mantelzorgers vormen het sociale cement van onze samenleving en zijn dan ook onmisbaar. Een van de elementen binnen de transities is het bevorderen van de participatie van inwoners en het bieden van ondersteuning op maat. Vrijwilligerswerk en mantelzorg kan hierin een belangrijke rol spelen. We vragen veel van onze vrijwilligers en mantelzorgers op het gebied van participatie. Om hen meer in positie te brengen willen we in deze bestuursperiode middelen beschikbaar stellen voor een zgn. ondersteuningspakket. De wijze waarop dat moet worden vormgegeven zal verder worden onderzocht.

ZORG, WONEN EN WELZIJN

Spelers op de terreinen van Zorg Wonen en Welzijn, zoals woningcorporaties en zorginstellingen, zullen meer dan voorheen moeten samenwerken om tot een adequaat voorzieningenniveau te komen. We streven naar een gevarieerd woningaanbod, waarbij betaalbare woningen voor jongeren speciale aandacht behoeven. Daarnaast staan we met de toenemende vergrijzing voor de uitdaging om meer woningen geschikt te maken voor ouderen en mensen met een beperking en mensen in staat te stellen langer thuis te blijven wonen. We willen als gemeente onze beleidsvrijheid maximaal benutten wanneer we aanvragen krijgen voor het aanpassen van woningen.

CULTUUR EN SPORT

We nodigen de Cultuursector uit om zelf initiatieven te ontplooiën voor nieuwe ontwikkelingen. Daarbij zien wij ook kansen om zaken waar mogelijk in combinatie met Culturele Hoofdstad 2018 te realiseren.

Sport, beweging en gezondheid zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en passen daarmee ook in de gedachte van preventief beleid om de vitaliteit van onze samenleving te ondersteunen. We willen blijven inzetten op verdere stimulering van de breedtesport. We gaan onderzoeken of we de (jeugd)sportsubsidies - in relatie tot de stimulering van de breedtesport - kunnen behouden. Voor het doorstromen van talenten willen we een Regionaal Talent Centra (RTC) oprichten. Daar watersport een speerpunt is in Súdwest-Fryslân willen we de mogelijkheden van een RTC Zeilen verder onderzoeken.

VERVOER

Mobiliteit is essentieel binnen een gezonde samenleving. Een bereikbaar gebied en goed ontsloten kernen dragen bij aan onze economie. In Súdwest-Fryslân kennen we vele vervoerbewegingen, zowel in het reguliere Openbaar Vervoer als in het doelgroepenvervoer. We willen kijken naar de mogelijkheden van een integraal vervoeraanbod: combineren van reguliere met bijvoorbeeld Wmo vervoer. We gaan onderzoeken of er in onze gemeente ook mogelijkheden zijn om een dergelijke pilot te starten. Dit in aansluiting op reeds lopende initiatieven om het Wmo vervoer en dagbesteding te koppelen.

Sociaal Vitaal - ambities samengevat

- Vóór 2018 zijn de transities in het Sociale Domein geïmplementeerd.
- We gaan vernieuwen in het Sociale Domein: o.a. met de Gebiedsteams.
- Meer eigen kracht, minder specialistische ondersteuning.
- We bieden een ondersteuningspakket voor vrijwilligers en mantelzorgers.
- Er is een passend woningaanbod.
- We ondersteunen initiatieven in het kader van Culturele Hoofdstad 2018.
- Vitaal en Gezond: we zetten in op preventie door sport en bewegen.
- We onderzoeken of we een Regionaal Talent Centra Zeilen kunnen oprichten.
- We onderzoeken de mogelijkheden voor een integraal vervoeraanbod.

Economisch Vitaal

Werk is belangrijk voor onze inwoners, voor de leefbaarheid in de dorpen en steden en voor de samenleving als geheel. Werk is de basis voor zowel een economisch als sociaal vitaal klimaat. Werk wordt dan ook gezien als een belangrijk strategisch speerpunt. Investeren in een gezond arbeidsklimaat om meer mensen (van jong tot oud) kansen te bieden op werk. Met innoverende maatregelen willen we de economie stimuleren en een impuls geven aan de werkgelegenheid.

WERK!

Werk is voor ons een belangrijke drager van de economische en sociale welvaart. We willen de economische kansen voor de regio een extra impuls geven en een gezond arbeidsklimaat stimuleren door:

- het investeren in kennis, innovatie & onderwijs
- het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Het Economisch Actieprogramma Súdwest-Fryslân en de economische agenda F4 bieden een stevige basis om het arbeids- en vestigingsklimaat in Súdwest- Fryslân te versterken. Het Economisch Actieprogramma vanuit de kracht van onze gemeente en de kansrijke sectoren. De F4 agenda vanuit de kracht van gezamenlijkheid en regionale thema's. Deze programma's vormen een solide basis om de economie te versterken en de regionale aantrekkelijkheid te vergroten. We willen de komende bestuursperiode met nog meer kracht inzetten op deze programma's. We willen dat onze regio economisch vitaal en toekomstbestendig is en blijft. Daarom zetten we vol in op economisch vitale binnensteden en dorpskernen, een sterke arbeidsmarkt en innovatie. Dit doen we om banen te kunnen scheppen en de concurrentiepositie van onze bedrijven en onze regio te kunnen verbeteren. We realiseren ons dat we als gemeente vooral een faciliterende en stimulerende rol hebben: we creëren condities waardoor banen ontstaan en de werkloosheid afneemt. Ondernemers creëren de echte nieuwe banen.

In dit uitdagende economische klimaat steken we - samen met marktpartijen en onderwijs - energie in werkgelegenheidsprojecten en opleidingsprogramma's. Hierbij zetten we vooral in op onze kansrijke sectoren zoals agribusiness, water, scheeps- en jachtbouw en toerisme. Wat deze laatste betreft: na een tijd van investeren in de 'hardware' (Friese Meren project) kiezen we nu voor investeringen in de regiomarketing voor toerisme ('software'). Het realiseren van het Toeristisch Huis en Ondernemersfonds vormt een belangrijke opmaat naar een toekomstige bekostiging van nieuwe, innovatieve, recreatieve initiatieven.

Voor het snel kunnen inspelen op bovengenoemde en andere, nieuwe, ontwikkelingen zijn passende budgetten en inspanningen noodzakelijk. We brengen hieronder de inspanningen in beeld. De nodige budgetten zullen via de Perspectiefnota aan de raad worden voorgelegd.

Werkgelegenheidsplan

In 2015 willen we een Werkgelegenheidsplan opstellen waarin we helder willen maken wat we kunnen en willen doen om de werkgelegenheid een impuls te geven. Welke stimuleringsmaatregelen kunnen we inzetten en wat leidt tot het beste samenspel tussen sociale en economische perspectieven. In het Werkgelegenheidsplan zal de Jeugdwerkloosheid een belangrijk speerpunt zijn.

Arbeidsmarkt en participatie - mensen aan het werk

Onze focus ligt op het blijvend aan het werk houden van mensen. Daartoe willen we investeren in werkgelegenheidsprojecten en meer innovatie bij onze bedrijven. De samenwerking met organisaties als het MKB, de ondernemersfederatie, provincie en Kamer van Koophandel is daarbij van groot belang. Wij zien onze rol in het kader van werkgelegenheid met name faciliterend en stimulerend.

Acquisitie en promotie

Een economische lobby via acquisitie en promotie is van belang om onze gemeente te positioneren als een uitdagend, vindingrijk vestigingsgebied waarin men 'goed kan leven, ontplooiën en genieten'. We gaan actief bedrijven werven: primair buiten de provinciale grenzen (Nationaal, Europees, Mondiaal). Binnen de provinciegrenzen is de samenwerking in F4 verband van belang. Ook de link naar de toeristische marketing is evident.

Nieuwe initiatieven

We willen op verschillende terreinen allianties aangaan met andere partijen. We gaan op zoek naar nieuwe mogelijkheden om samen met private partijen te investeren in maatschappelijke vraagstukken. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden en kansen van een revoluerend fonds voor startende en innovatieve bedrijven. Verder willen we de mogelijkheden en kansen in de zorgsector onderzoeken en waar mogelijk benutten. De zorgsector is een kansrijke sector. We gaan samen met zorgpartners en ziekenhuizen programma's ontwikkelen die bij kunnen dragen aan de werkgelegenheid.

STRATEGISCHE AGENDAVORMING

We kiezen voor het vormen van strategische agenda's in de regio om de kansen van de regio te benutten op diverse terreinen. De Gebiedsagenda Súdwesthoeke (samen met gemeente De Friese Meren, Provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân) biedt ruimte voor kansrijke initiatieven. Keuzes in de Gebiedsagenda zien we echter niet los van andere trajecten binnen onze gemeente. Als voorbeeld noemen we de aandacht voor het stedelijke gebied (Bolsward en Sneek), het woningbouwprogramma en het Economisch Actieprogramma. Bij alle initiatieven en projecten die worden geagendeerd zullen we de mate waarin het initiatief of project 'werk' kan genereren als belangrijk toetsingskader hanteren. We versterken de stedelijke gebieden voor een goed leefklimaat en een basis voor vitale detailhandel.

WONEN

De woonsector is door verschillende oorzaken fragiel te noemen. De economische omstandigheden van de laatste jaren hebben een stagnatie op de markt veroorzaakt. De komende jaren zijn er forse particuliere investeringen nodig in woon/zorgarrangementen en in een aantal stedelijke grootschalige woningbouwprojecten.

Daar waar financieringsproblemen zich voordoen, zal de gemeente samen met de betrokken ontwikkelaars maximaal aanspraak proberen te maken op de financiële middelen, die de provincie heeft vrijgemaakt om de woningmarkt - en daarmee de werkgelegenheid - te stimuleren. De gemeente heeft daarin een regisserende en verbindende rol. Naast de inzet op werkgelegenheid willen we onze gemeente ook blijven promoten als aantrekkelijk woongebied. Om stagnatie in kleinschalige woningbouwprojecten te voorkomen willen we vanuit het Ontwikkelfonds middelen vrijmaken om die projecten aan te jagen c.q. knelpunten weg te nemen.

Economisch Vitaal - ambities samengevat

- **We investeren in een gezond arbeidsklimaat door:**
  - het investeren in kennis, innovatie & onderwijs
  - het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.
- **We stellen in 2015 een Werkgelegenheidsplan op.**
- **We investeren in werkgelegenheidsprojecten en innovatie bij bedrijven.**
- **We gaan actief bedrijven werven om zich te vestigen.**
- **We onderzoeken nieuwe initiatieven om allianties aan te gaan.**
- **We gaan woningbouwprojecten aanjagen.**
- **Met een Ontwikkelfonds willen we projecten mogelijk maken.**

Financieel Vitaal

Uitgangspunt vormt een financieel solide huis met een sluitend meerjarenperspectief. Zonder verhoging van de gemeentelijke woonlasten voor onze inwoners. Ambities uit het akkoord, met name bij Sociaal Vitaal en Economisch Vitaal, vragen om een extra financiële inzet. Ook in samenhang met al lopende besparingsopgaven. Belangrijk hierbij is de Mei-circulaire waarin het Rijk aangeeft hoeveel geld de gemeente ontvangt.

SLUITEND MEERJARENPECTIEF

We geven in de Programmabegroting 2015 (vast te stellen in november 2014) een sluitend meerjarenperspectief. We gaan uit van een structureel gezonde aanpak met ook structurele financiële ruimte voor nieuwe ambities. Maar ook incidenteel zijn er mogelijkheden om impulsen te geven met ontwikkel- en aanjaaggeld. Vooralsnog leiden verkenningen op dit punt nog niet tot een volledig sluitende meerjarenperspectief. Ook bestaat nog onduidelijkheid over te ontvangen rijks gelden. Bovendien zijn er nog zaken in onderzoek. We kiezen op onderdelen ook voor een debat met raad en samenleving om zaken verder uit te werken en/of op te lossen. Voor de zomer moet dit leiden tot concrete voorstellen en oplossingen.

FINANCIELE INZET SOCIAAL VITAAL

De opgaaf transitie Sociaal Domein is fors, ook in financiële zin. Uitgangspunt is dat we binnen de bestaande budgetten blijven. Alleen dan heeft de vernieuwde aanpak (verzilveringsstrategie) kans van slagen. De lichte en specialistische ondersteuning zal scherp moeten worden ingekocht. Er is vooral de eerste jaren een extra inzet nodig bij de overgang van oud naar nieuw (2015-2016). Door te werken met een Sociaal Ontwikkelfonds krijgt de aanpak in de eerste jaren extra ondersteuning. Het fonds krijgt naast een structurele (jaarlijkse) voeding van € 400.000 ook een extra incidentele inzet van in totaal € 1,5 miljoen (in de jaren 2015-2017). In 2014 is met een eenmalige ophoging van het invoeringsbudget (€ 500.000) een goede voorbereiding mogelijk. Aanvullend is voor de aanpak rond vrijwilligersbeleid eenmalig € 100.000 beschikbaar (in 2015).

FINANCIELE INZET ECONOMISCH VITAAL

We willen op meerdere onderdelen ook in financiële zin het economisch herstel ondersteunen. Er komt structureel of incidenteel geld beschikbaar. Voor het Economisch Actieprogramma en voor Arbeidsmarkt en arbeidsparticipatie is structureel geld beschikbaar (samen € 400.000). Incidenteel is er aanjaaggeld voor een Woonaanvals-plan (eenmalig € 50.000). Voor nieuwe initiatieven is eveneens incidenteel geld beschikbaar (verspreid over de jaren 2014/2017 totaal € 500.000).

We gaan ook het Ontwikkelfonds opnieuw voeden (eenmalig € 3 miljoen). Het ontwikkelgeld kan worden ingezet als cofinanciering bij projecten. Een deel van het geld wordt gelabeld aan kleinere projecten (in lijn met het eerdere projectengeld uit het Kernfonds) en projecten rond de Culturele Hoofdstad 2018. De toedeling van het Ontwikkelfonds krijgt nog nader vorm.

MEI-CIRCULAIRE/HERIJING GEMEENTEFONDS

Het is nog onzeker hoeveel geld er vanuit het rijk in de Mei-circulaire voor de gemeenten beschikbaar komt. We gaan dit kort voor de zomervakantie zo snel mogelijk in beeld brengen om de consequenties voor de Programmabegroting 2015 te bepalen. Eerder is al duidelijkheid ontstaan over de Herijking van het Gemeentefonds voor Súdwest-Fryslân. Op grond van de eerste indicaties gaat het om een structurele tegenvaller van € 700.000. Ook binnen het Sociaal Domein ligt er een flinke opgaaf.

Verder blijkt uit de Jaarrekening 2013 dat enkele begrotingsposten aangepast moeten worden omdat er lagere inkomsten zijn geweest. Ook hier geldt dat we voor de zomer de gevolgen helder in beeld brengen.

KAPITAALGOEDEREN

Rond de diverse kapitaalgoederen (wegen, bruggen, openbare verlichting, openbaar groen, oevers/kaden, baggeren, riolering, gebouwen) wordt ingezet op een zo structureel mogelijke dekking. Hier zijn al stappen gezet. We willen de komende periode tot een volledige structurele financiële ingroei komen: de basis op orde. De basis op orde doet recht aan de wensen van inwoners en bedrijven: een goede en veilige infrastructuur. Hierdoor lopen risico's vanwege onderhoudsachterstanden terug. Zo kan ook de risicotoerekening voor Kapitaalgoederen binnen het Weerstandsvermogen sterk worden verlaagd. Met de ruimte die hierdoor in de Algemene Reserve ontstaat kan niet alleen de structurele ingroei gestalte krijgen (zoals een aanvullende voeding van de bestemmingsreserve). Ook kan er hierdoor met name vanaf 2017 extra worden bespaard. Voor de zomerperiode wordt de aanpak toegelicht.

VERNIEUWDE BELASTINGINKOMSTEN

Belastingverhoging voor onze inwoners is ongewenst. Wel zijn binnen bestaande mogelijkheden enkele opties nog onvoldoende benut. Met name willen we de mogelijkheid van Precariobelasting voor kabels en leidingen in beeld brengen. De belasting wordt met name opgebracht door nutsbedrijven. De eventuele extra inkomsten kunnen fors oplopen (bij een goed ingeregelde aanpak jaarlijks tot € 2 miljoen). Daarnaast wordt een aanpak rond een Roerende Zaakbelasting onderzocht, in te stellen voor woonwagens en woonboten. Anders dan bij onroerende zaken worden deze objecten niet belast, zoals bij woningen via de Onroerende Zaakbelasting. Naast een eventueel financieel voordeel (die pas geleidelijk te realiseren valt vanwege aanloopkosten) is dit ook een principiële keuze.

AMBITIES EN RELATIE MET BESPARINGEN

De ambities die we in dit Coalitieakkoord presenteren leiden vooralsnog niet tot extra besparingen. De ambities kunnen deels gefinancierd worden met de ruimte die ontstaat door de keuze met betrekking tot de kapitaalgoederen. Daarna moet er nog dekking gevonden worden voor tegenvallers als gevolg van de Herijking van het Gemeentefonds en voor mogelijke gevolgen op basis van de Mei-circulaire. Een verdere detailuitwerking en discussie over de middelen zal voor de zomer gevoerd kunnen worden (bij de behandeling van de Perspectiefnota).

Ondertussen is in 3 besparingsronden tot een besparingsopgaaf gekomen. Het gaat hierbij om reeds bekende opgaven die werden gepresenteerd bij de vaststelling van de Programmabegroting 2014. De opgaaf ligt grotendeels op koers, maar leidt op onderdelen wel tot stevige maatregelen. Bij de behandeling van de Perspectiefnota (juni/juli) en de behandeling van de Programmabegroting 2015 (najaar 2014) zal dit leiden tot een nadere concretisering rondom de opgaaf voor 2015. Voor de periode 2016-2018 wordt ingezet op een aanpak om in samenspraak met de samenleving tot besparingskeuzes te komen.

FINANCIËLE AANPAK IN SAMENHANG

We willen voor de zomerperiode scherp te geven rond de te kiezen financiële koers in de Perspectiefnota. Hierin worden ook aspecten meegenomen die hiervoor niet als specifieke ambitie zijn aangegeven, maar wel de aandacht vragen (zoals Grondexploitaties). Bij de aanpak worden ook de actuele gegevens uit de Mei-circulaire meegenomen.

Financieel Vitaal - ambities samengevat

- Een sluitend meerjarenperspectief.
- Geen woonlastenverhoging.
- Met het Sociaal Ontwikkelfonds borgen we implementatie van de transities
- We onderzoeken de mogelijkheden van Precariobelasting op kabels en leidingen.
- We onderzoeken de mogelijkheden van een belasting Roerende Zaken voor woonwagens en woonboten.

4. SAMEN

De uitdagingen en opgaven die de komende bestuursperiode moeten worden opgepakt zijn fors te noemen en vragen om focus. Door een scherpere focus en te zorgen voor verbindingen tussen de verschillende domeinen (sociaal, economisch en financieel) zullen de uitdagingen en opgaven samen krachtig kunnen worden opgepakt. De rol van de samenleving is daarbij cruciaal. Dit vraagt een andere manier van besturen en een andere manier van organiseren. We willen samen met de raad, de organisatie en de samenleving aan de slag om zaken op een vernieuwende wijze aan te pakken.

SAMEN MET ONZE INWONERS: IN DIALOOG ONTWIKKELEN EN BEZUINIGEN

In nauwe samenhang met de clustergerichte benadering willen we in dialoog met de samenleving komen tot een meerjarig en toekomstbestendig perspectief. Daarbij leggen we een duidelijke relatie tussen het voorzieningenniveau, de uit te voeren taken en de beschikbare financiële middelen.

De geschetste opgaven vragen om een aanpak die aansluit bij de noodzaak om belangrijke (beleids-)keuzes meer in co-creatie tot stand te laten komen. Geen keuzes maken *over* de samenleving maar met de samenleving. Met een zorgvuldig, transparant en interactief proces kunnen netwerken ontstaan die de komende jaren ook bij andere onderwerpen benut kunnen worden. Het resultaat van het proces moet een gezamenlijk antwoord leveren op de uitdagingen en opgaven. Logischerwijs ligt binnen deze aanpak een directe verbinding met de clusteraanpak. Het kiezen voor een dergelijk intensief traject vraagt een zorgvuldig voorbereid proces. Dat daarbij een helder communicatieplan hoort is vanzelfsprekend.

Voor de zomer 2014 zullen we, tegelijk met de aanbieding van de Perspectiefnota 2015, de raad een plan van aanpak c.q. procesvoorstel voorleggen. Alsdan kunnen nadere afspraken met de raad gemaakt worden en kaders gesteld worden over de te volgen route. We hanteren in het plan van aanpak in ieder geval de volgende uitgangspunten:

- We maken onderscheid tussen korte termijn oplossingen (begroting 2015) en lange termijn (structurele) oplossingen (2016 e.v.).
- De korte termijn oplossingen worden ter besluitvorming aan de raad voorgelegd om te komen tot een sluitende Programmabegroting 2015.
- De lange termijn oplossingen staan centraal in het traject “In dialoog ontwikkelen en bezuinigen”.

De globale doorlooptijd van het traject ziet er als volgt uit:

- Mei/juni 2014 voorbereiding en besluitvorming m.b.t. het proces
- September 2014/februari 2015 doorlopen van het proces met de samenleving
- Februari/juni 2015 opstellen voorstellen vanuit resultaten proces
- Juni/juli 2015 besluitvorming in de raad

SAMENWERKEN EN POSITIONEREN

Súdwest-Fryslân werkt op verschillende terreinen samen met andere (overheids-) partners. We blijven investeren in deze relaties. Daar waar samenwerking vraagt om een bepaalde vorm van governance structuren hanteren we met het oog op de democratische legitimatie een kritische grondhouding ten aanzien van de te kiezen vorm.

In 2013 werd een traject gestart om Súdwest-Fryslân beter te positioneren (het zgn. 'branding-traject'). We willen daar in de komende periode een verdieping aan geven om te komen tot meer scherpte in diverse visies en keuzes en daarmee de kracht van ons unieke gebied meer te benutten. Vanuit onze positie als 4^e gemeente in het Noorden willen we ook meer dan voorheen de focus richten op de (boven)regionale relaties en waar mogelijk participeren in belangrijke netwerken. Doel van deelname aan dergelijke netwerken is kennisuitwisseling, profilering van Súdwest-Fryslân en waar mogelijk vinden van partners.

De lokaal-bestuurlijke inrichting van Fryslân is volop in beweging. Vanaf 2014 is een deel van de vml. gemeente Boarnsterhim toegevoegd aan onze gemeente. Ook in Noordwest-Fryslân zal een nieuwe gemeente gevormd worden bestaande uit Franekeradeel, het Bildt, Menameradiel en een deel van Littenseradiel. Littenseradiel heeft in 2013 besloten de besprekingen over de ambtelijke en bestuurlijke toekomst met Súdwest-Fryslân voort te zetten. De inzet is om per 1 januari 2018 te komen tot herindeling. We zullen diverse ontwikkelingen in de komende bestuursperiode dan ook in overleg en samenwerking met Littenseradiel gaan oppakken.

SAMEN COMMUNICEREN EN CULTUUR VERANDEREN

In al onze ambities zien we dat we zaken anders willen en moeten aanpakken. Beter aansluiten op de maatschappelijke realiteit en beter benutten van maatschappelijke initiatieven. We zijn ons ervan bewust dat deze nieuwe manier van werken een cultuuromslag betekent;

zowel voor de bestuurlijke als voor de ambtelijke cultuur. Voor de organisatie is het de uitdaging om met strategisch personeelsbeleid invulling te geven aan de ontwikkelingen. Niet alleen voor bestuur en organisatie maar ook

voor de samenleving gaat er veel veranderen. We zullen daarin gezamenlijk moeten investeren. Communicatie zien wij daarbij als belangrijke drager van de in te zetten veranderingen.

SAMEN HUISVESTEN

De gemeenteraad bepaalde in 2013 dat er gestreefd moet worden naar een meer centrale huisvesting (Sneek/IJlst of Sneek). Een meer centrale huisvesting zal niet alleen ten goede komen aan een betere interne sturing en samenhang maar vooral ook van belang zijn voor een adequate dienstverlenende organisatie. Wij zullen de raad in 2014 een nader voorstel voorleggen waarbij ingegaan zal worden op de mogelijkheden.

SAMEN VERNIEUWEN

We willen de komende bestuursperiode samen met de raad verder investeren in de relatie om gezamenlijk de dualiteit te bevorderen. Daarbij pleiten we voor helderheid over verantwoordingsrichtingen met respect voor ieders verantwoordelijkheden en bevoegdheden. We gaan daarbij ook graag in gesprek met de raad over een verdergaande delegatie van bestuursbevoegdheden met als doel te komen tot slagvaardiger besluitvormingsprocessen. We ambiëren daarbij niet alleen een slagvaardiger optreden maar ook meer innovatie in de wijze waarop besluiten tot stand komen: heldere raadsvoorstellen met alternatieven/keuzemogelijkheden.

In de komende bestuursperiode zetten we ook in op verdere deregulering: minder regels, minder bureaucratie.

Samen - ambities samengevat

- **We zijn kritisch ten opzichte van formele samenwerkingsvormen.**
- **We gaan samen met de ambtelijke organisatie werken aan een nieuwe cultuur.**
- **We streven naar meer centrale huisvesting.**
- **We zorgen voor heldere raadsvoorstellen met keuzemogelijkheden.**
- **Minder regels, minder bureaucratie.**

BIJLAGE

PORTEFEUILEVERDELING

Hayo Apotheker - burgemeester

Bestuurlijke Samenwerking
Strategische ontwikkelagenda
Openbare orde en veiligheid
Coördinatie (centrum) Sneek
Brandweer en Rampenbestrijding
Communicatie
Burgerzaken
Centrale Huisvesting

Maarten Offinga - wethouder CDA (1^e loco)

Financiën
Economische Zaken
Toerisme en Recreatie
Grondexploitatie

Sjoerd Tolsma - wethouder PvdA (2^e loco)

Arbeidsparticipatie en Sociale Zaken
Welzijn en Vrijwilligerswerk
Zorg (Wmo)
Gezondheidszorg

Gea Akkerman - wethouder CDA (3^e loco)

Ruimtelijke Ontwikkeling
Wonen
Onderwijs en Onderwijshuisvesting
Jeugdbeleid en Jeugdzorg

Durk Stoker - wethouder FNP (4^e loco)

Kernenbeleid en Leefbaarheid
Verkeer en Vervoer
Onderhoud infrastructuur en
Kapitaalgoederen
Sport en Sportvoorzieningen
Dienstverlening en Bedrijfsvoering

Mirjam Bakker - wethouder D66 (5^e loco)

Clusteragenda's
Kunst en Cultuur
Cultureel Erfgoed
Milieu en Duurzaamheid
Afvalinzameling
Riolering
Handhaving
Waterbeheer

BIJLAGE

Bijgevoegd is een overzichtskaart van de Clusters.